

5779



## Torah from Around the World

---

*Nayn rabonim kenen keyn minyen nit makhn ober tsen shusters yo.*

*Negen rabbijnen kunnen geen minje maken, tien schoenmakers wel.*

Jiddish spreekwoord

---

Sjabbat 30 maart 2019 / 23 Adar II 5779, Sjabbat Para, Sjemini, Wajikra/Leviticus 9:1  
- 11:47

Tanach blz. 212 - 219

Haftara: Jechezkel/Ezechiël 36: 16 - 36

Tanach blz. 1112

vertaler: Benjamin Cohen

*Commentator: Robert Tornberg is een deskundige op het gebied van joods onderwijs en hoofd van de Onderwijs faculteit van Hebrew-Union College-Jewish Institute of Religion, de Verenigde Staten.*

[Het Engelse origineel](#)

---

Leren van een sandwich

De sidra deze week, Sjemini, bestaat uit drie verschillende delen, die op het eerste gezicht niks met elkaar te maken hebben. Laten we eerst eens kijken naar een samenvatting van elk van de drie delen.

Het eerste deel van de sidra lijkt een vervolg op de vorige twee Tora-lezingen. Wajikra en Tsav gaan gedetailleerd in op hoe de verschillende offers moesten worden gebracht in het Tabernakel (en later de Tempel). Zij eindigen met een beschrijving van de inwijding van het Tabernakel en de wijding van de priesters (*kohaniem*). Sjemini begint op de achtste dag van de wijdingsceremonie. Mosjé draagt Aharon en zijn zonen op verschillende dieren te brengen voor een brandoffer (*ola*), een zonde-offer (*chatat*), een vredesoffer (*zevach sjelamiam*), en een meeloffer (*mincha*), om verzoening te bewerkstelligen voor zonden die zij of het volk misschien hebben begaan.

In het volgende deel verandert de beschrijving in de 'documentaire stijl', waaraan we in het boek Wajikra gewend waren geraakt, opeens in een verhalende stijl, en wordt ons verteld: „Aharons zonen Nadav en Avihoe deden gloeiende kolen in hun vuurbak en legden er reukwerk op. Maar het was verkeerd vuur dat ze de Eeuwige wilden aanbieden, vuur dat niet voldeed aan de voorschriften van de Eeuwige. Een felle vlam kwam uit het heiligdom en verteerde hen, zodat ze daar, in de nabijheid van de Eeuwige, stierven.” (Wajikra/Leviticus 10:1-2)

Na dit incident is Aharon, wiens zonen net zijn omgekomen, helemaal stil, terwijl Mosjé erop staat dat de ceremonie wordt afgemaakt zoals gepland.

Deze moeilijke, pijnlijke en verwarrende passage heeft van oudsher de aandacht van commentatoren getrokken, tot op de dag van vandaag. Er worden talloze interpretaties voorgesteld in een poging dit ethisch problematische verhaal te begrijpen.

In het derde deel van de sidra verandert het onderwerp abrupt wanneer Mosjé en Aharon een gedetailleerde opsomming horen van de kasjroet-wetten, rechtstreeks van God (kasjroet – kosjer eten en drinken, red.). Er wordt hen gezegd dat ze van „alles wat op het land leeft” de dieren mogen eten „die gespleten hoeven hebben - dus hoeven die helemaal gedeeld zijn - en bovendien hun voedsel herkauwen” (Wajikra 11:2-3). Daarop volgt een lijst van dieren waarbij dit niet helemaal duidelijk is (bijvoorbeeld de kameel, de haas en het zwijn), omdat ze óf gespleten hoeven hebben, óf herkauwen, maar niet beide. Zij worden als 'onrein' bestempeld.

Dan leren Aharon en Mosje: „Alles wat in het water leeft, in de zee of in de rivieren, en vinnen en schubben heeft, kun je eten. Maar alles zonder vinnen of schubben in de zeeën en in de rivieren, van al het gewemel van het water en van alle levende wezens die in het water zijn, zijn voor jou een gruwel.” (Wajikra 11:9-10). Tenslotte wordt een uitgebreide lijst gepresenteerd waarin Mosjé en Aharon wordt verteld welke vogels niet mogen worden gegeten (Wajikra 11:13-19) en welke insecten wel en niet. „Al het wemelende onder het gevogelte dat op vier (poten, red.) gaat, is voor u een gruwel. Maar dit kan u eten van al het wemelende onder het gevogelte, dat op vier (poten) gaat: wat kniestukken heeft boven zijn achterpoten, om daarmee te springen op de aarde.” (Wajikra 11:20-21) Dus: gevleugelde insecten (...) die ook een stel springpoten hebben, mogen worden gegeten.

Nu we korte samenvattingen van de delen hebben bekeken, moeten we ons afvragen of ze stilistisch of inhoudelijk bij elkaar horen. Is hun samenvoeging puur toeval, een willekeurige beslissing van een (menselijke of goddelijke!) redacteur? Of heeft hun plek in deze sidra een betekenis? Laten we, om te proberen dit te begrijpen, eens kijken naar een commentaar op de 'Nadav en Avihoe'-vertelling. Anders dan veel van de traditionelere verklaringen en commentaren op dit verhaal waren, volgens de 18<sup>e</sup>-eeuwse Hebreeuwse wijsgeer, dichter en onderwijzer Naphtali Herz Wessely, Nadav en Avihoe niet arrogant, egocentrisch, of jaloers op de positie van hun meerderen (Mosjé en Aharon). Ze waren juist uitermate „religieus“, bevangen door de schoonheid van de offers, en simpel gezegd de controle kwijt door hun enthousiasme en vreugde. Ze lieten zich meeslepen en gingen verder dan wat God acceptabel achtte.

Deze visie helpt ons de drie contrasterende delen van deze sidra te bekijken volgens een bruikbare metafoor: die van een sandwich. De verleidelijk lekkere vulling van de sandwich wordt vertegenwoordigd door het middelste deel van de sidra - de toewijding van Nadav en Avihoe, en hun ongeremde ijver. De twee stukken brood worden vertegenwoordigd door de in hoge mate geritualiseerde, gestructureerde, en vaststaande manieren waarop offers hoorden te worden gebracht, en de al even rigide voedselwetten.

Net zoals met iedere sandwich, omvat en bedekt (bescherm!) het brood de vulling. Het brood, dat normaal gesproken veel minder smaak heeft dan de vulling, verschaft een contrast voor de sterkere geuren en smaken van de vulling. Het houdt de vulling op zijn plek, opdat de meest uitgesproken smaken niet volkomen de boventoon krijgen.

Met deze metafoor kunnen we op een meer holistische manier naar onze moeilijke Tora-voorlesing kijken: net als de vulling in een sandwich kunnen enthousiasme, ongebreidelde vreugde en toewijding fantastisch zijn, maar ze kunnen ons ook leiden tot het verlies van perspectief. Dus hebben we de consistentie van het brood nodig - de rituelen en de regels - om de vulling op zo'n manier op zijn plek te houden dat het geheel beter smaakt en wij er langer van kunnen genieten.

Deze sidra leert ons dat wij de hartstochten in ons leven niet moeten laten varen. We moeten ze vieren en genieten van ons plezier en enthousiasme over wat voor ons belangrijk is. Tegelijkertijd moeten we stevig verankerd blijven in de continuïteit van familie, gemeenschap, tradities en waarden. Wanneer we dat doen, zal de sandwich van ons leven volgens mij beter smaken en meer voldoening geven dan we ons zelf maar kunnen voorstellen!